

๒.๑.๙ สิ่งสำคัญคู่บ้านคู่เมือง

อนุสาวรีย์
ท้าวสุรนารี
หน้าประตู
ชุมพล

อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี อยู่หน้าประตูชุมพล อำเภอเมืองนครราชสีมาเป็นประติมากรรมสตรีอยู่ในทำนุยืน ผมหงดอกกระทุ่ม แต่งกายด้วยเครื่องยศที่ได้รับพระราชทาน ผ้านุ่งกรองทองมีลายเชิง เสื้อกรองทอง ผ้าห่ม (สะพัก) สไบกรองทอง นุ่งจีบคาดเข็มขัด สไบห่มเฉียงซ้าย สวมตุ้มหู สวมตะกรุดพิสมรมงคล ๓ สาย ทับสไบ มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวากุมดาบ ปลายดาบจรดพื้น ด้ามดาบจ่าหลักลายสอดอยู่ในฝักจ่าหลักลาย นิ้วก้อย และนิ้วนางของมือทั้งสองข้างสวมแหวนนิ้วละวง ทันหน้าเฉียงซ้ายเล็กน้อยไปทางทิศตะวันออก

รูปท้าวสุรนารีนี้ ออกแบบโดยพระเทวภิณิมมิตร ช่างเขียนของกรม

ศิลปากร ปั้นหล่อโดยศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี หล่อด้วยทองแดงรมดำ มีความสูง ๑.๘๕ เมตร มีน้ำหนัก ๓๒๕ กิโลกรัม ประดิษฐานอยู่บนแท่นไพที สีเหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ซึ่งเป็นแท่นคอนกรีตเสริมเหล็ก สูง ๒.๕๐ เมตร ฐานที่รองรับแท่นฐานไพที มี ๓ ชั้น ฐานชั้นแรกมีบันไดขึ้นตรงกลางแต่ละด้าน ๔ ทิศ พื้นปูด้วยกระเบื้องหินอ่อน มีเสาและโคมไฟประดับโดยรอบ ฐานชั้นที่สองเป็นที่สักการบูชา มีเสาประดับทั้ง ๔ มุม ฐานชั้นที่ ๓ รองรับแท่นฐานไพที เป็นที่วางเครื่องสักการะ แท่นฐานไพทีด้านทิศตะวันตกซึ่งเป็นด้านหน้าของอนุสาวรีย์ มีแผ่นทองแดงรมดำ รูปเสมา จารึกประวัติเกี่ยวกับวีรกรรมของท้าวสุรนารีเป็นภาษาไทย ๒๑ บรรทัด แท่นฐานไพทีด้านทิศตะวันออก ซึ่งเป็นด้านหลังของอนุสาวรีย์ มีแผ่นทองแดงรมดำเป็นรูปเสมา จารึกประวัติอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีเป็นภาษาไทย ๒๔ บรรทัด บริเวณด้านหลังของอนุสาวรีย์มีแผ่นหินอ่อนสีเทา ๒ แผ่น จารึกด้วยภาษาไทย กล่าวถึงประวัติวีรกรรมของท้าวสุรนารี และประวัติอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ข้อความตรงกับที่จารึกไว้ในแผ่นทองแดงรมดำรูปเสมา

อนุสาวรีย์แห่งนี้ สร้างเสร็จและกระทำพิธีเปิด เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๗ ต่อมาได้มีการซ่อมแซมและสร้างเพิ่มเติมโดยเฉพาะในส่วนฐานที่รองรับแท่นฐานไพที เสร็จในวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๐

อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี เป็นที่เคารพสักการะของชาวจังหวัดนครราชสีมาชาวไทยทั่วประเทศ ในวันที่ ๒๓ มีนาคม ถึง วันที่ ๓ เมษายน ของทุกปี จังหวัดได้จัดงาน ฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารี เป็นงานประจำปี และสร้างอนุสรณ์สถานท้าวสุรนารีบริเวณใกล้เคียง เพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของท่าน

ศาลหลักเมือง ตั้งอยู่ภายในตัวเมืองนครราชสีมา บริเวณหัวมุมถนนประจักษ์กัถถนนจอมพลอยู่ใกล้กับวัดพระนารายณ์มหาราช มีเสาหลักเมืองนครราชสีมาเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพกราบไหว้สักการะของชาวนครราชสีมา

ตัวศาลและเสาหลักเมืองของเดิมทำด้วยไม้ สันนิษฐานว่าสร้างในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. ๒๑๙๙ - ๒๒๓๑) ต่อมาใน พ.ศ. ๒๓๖๙ เจ้าอนุวงศ์จากเวียงจันทน์ ยกกองทัพมายึดเมืองนครราชสีมา ได้โค่นทำลายเสาหลักเมืองลง หลังจากนั้นเสาหลักเมืองนี้ได้ถูกเคลื่อนย้ายไปไว้ในที่ต่างๆ หลายแห่ง จนกระทั่งได้มีการนำกลับมาตั้ง ณ ที่เดิมอีกครั้ง แต่มิได้ตั้งไว้ในสภาพเก่า เนื่องจากมีผู้ทำเสาหลักเมืองขึ้นใหม่ด้วยไม้ มีลักษณะคล้ายของเดิมมาตั้งไว้แทน จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ข้าราชการและประชาชนชาวนครราชสีมา ได้ร่วมกันสร้างศาลขึ้นใหม่แทนศาลเดิม เป็นศาลาแบบจัตุรมุขยอดปราสาท แล้วนำเสาหลักเมืองเดิมตั้งไว้เป็นการถาวร ส่วนเสาหลักเมืองที่ทำขึ้นครั้งหลังนั้น นำไปเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมหาวิรุวงศ์

ศาลหลักเมือง
นครราชสีมา
ศาลเจ้าพ่อ
ช้างเผือก

ศาลเจ้าพ่อช้างเผือก ศาลเจ้าพ่อช้างเผือกตามประวัติกล่าวว่า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนชาวนครราชสีมาทั้งชาวไทย และจีนเคารพนับถือสักการบูชา มีลักษณะเป็นหลักช้างเผือก เดิมตั้งอยู่บริเวณทางแยกเข้าโรงพยาบาลเมืองนครราชสีมา ต่อมาได้ย้ายมาตั้งไว้ทางริมคูเมืองด้านทิศเหนือ บริเวณมุมถนนหน้าสี่ตึกกัถถนนพลแสน ตำบลในเมืองอำเภอเมืองฯ และได้มีการสร้างศาลครอบหลักช้างเผือกไว้

หลักช้างเผือกนี้ตามประวัติกล่าวว่า เป็นหลักซึ่งกรมการเมืองภูเขียว นำช้างเผือกมาผูกไว้ เพื่อให้พนักงานกรมคชบาลตรวจดูลักษณะช้างก่อนจะนำความกราบบังคมทูล

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เพื่อทรงรับไว้เป็นพระราชพาหนะ ต่อมาได้รับพระราชทานนามว่า พระอินทร์ไอยรา คชาชาติฉัททันต์ ผิวพรรณเมือกตรีสัยอดตองตากแห้ง วิษณุแกลิ่งรังรักษ์ มงคลลักษณะเลิศฟ้า

สถาน
พระนารายณ์
ศาลเจ้าพ่อเขา
ใหญ่

คนมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ให้ความช่วยเหลือชาวบ้านในทุกๆ ด้าน เมื่อท่านถึงแก่กรรมลง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ด้วยวัย ๗๕ ปี ชาวบ้านพร้อมใจกันสร้างศาลเพียงตาขึ้น และเมื่อมีการสร้างถนนธนรัศมีขึ้น ๖ ถนนฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ฝันถึงเจ้าผู้คุ้มครองสรรพสัตว์ และป่าเขาใหญ่ จึงสั่งการให้มีการจัดตั้งศาลเจ้าพ่อขึ้น และได้มีการอัญเชิญเจ้าพ่อปลัดจ่าง มาอยู่ในศาลนี้ เรียกชื่อใหม่เป็น เจ้าพ่อเขาใหญ่ ทุกวันที่ ๒๖ มกราคม ของทุกปี จะมีการบวงสรวงระลึกถึงพระคุณของท่าน

สถานพระนารายณ์ เดิม ชาวนครราชสีมาเรียกว่า หอพระนารายณ์ ตัวศาลสร้างด้วยไม้ มีเทวรูป ๓ องค์ คือ พระอิศวร พระนารายณ์ และพินนเสวกร ชาวนครราชสีมา เรียกว่า พระนารายณ์ พระนเรศน์ และพระคณศ เป็นที่เคารพสักการะของชาวนครราชสีมาสืบมา ใน พ.ศ. ๒๕๑๑ ชาวนครราชสีมาบริจาคเงินสร้างศาลใหม่ตั้งชื่อว่า สถานพระนารายณ์

ศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่ ตั้งอยู่บริเวณกิโลเมตรที่ ๒๓ ถนนธนรัศมี ซึ่งเป็นถนนที่ขึ้นไปยังอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตามประวัติกล่าวว่า เดิมเป็นศาลเพียงตาอยู่ใต้ต้นกระบกใหญ่ บริเวณตรงข้ามวัดหนองเคี่ยม อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เรียกกันว่า ศาลเจ้าพ่อปลัดจ่าง ศาลแห่งนี้มีที่มาจากนายจ่าง นิติสัตย์ เป็นชาวนครนายก เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๙๕ เป็นบุคคลที่ประชาชนทั่วไปให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างมาก เป็น